

Met een roze bril kijken naar Oude Meesters. Queer Tour laat (mogelijke) andere kant van 16de-eeuwse schilders zien in KMSKA

Antwerpen - Heeft Jezus een sixpack en draagt hij een onderbroek van Calvin Klein op een schilderij van Rubens? Vast niet. Maar met een beetje verbeelding... Wie de zestiende-eeuwse meesters in het KMSKA door een roze bril wil bekijken, kan zich inschrijven voor een Queer Tour.

Gids Deeviet Caelen bij een altaarstuk van Rubens. “Ik ben een witte vijftiger en gay. Dan heb je een ander referentiekader dan een gekleurde hetero of een vrouw.” — © Dirk Kerstens Patrick Van de Perre

Origineel zijn ze alvast wel, de rondleidingen van gids Deeviet Caelen in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). Hij liet zich onder andere inspireren door het MSK, de Gentse tegenhanger. Daar worden al een tijdje Queer Tours georganiseerd. “Inclusiviteit in een museum is belangrijk. Het KMSKA zet hier in de programmatie volop op in. Het verbaasde me dan ook niet dat het museum op mijn voorstel inging.”

LEES OOK. [OP STAP in het KMSKA](#)

Tijdens zo’n rondleiding wordt de bezoeker meegenomen in hoe Deeviet als queer persoon naar de werken uit de zestiende eeuw kijkt, en wat je kunt terugvinden over de gendernormen van toen. “Verwacht van mij geen voldongen feiten. Iedereen ziet ook iets anders in de werken die we tonen.”

Hoe je naar een schilderij kijkt, hangt volgens de gids vooral af van wie je zelf bent. “Ik ben een witte vijftiger en gay. Dan heb je een ander referentiekader dan een gekleurde hetero of een vrouw. Naast het geven van

enige kunsthistorische toelichting, bevroeg ik mijn bezoekers dan ook actief over hun gevoel bij een schilderij”, zegt Deeviet Caelen.

Een ‘verwijfd’ handje

Bij een schilderij van Jan Gossaert, dat het portret van een man toont, vraagt de gids wat er te zien valt. Daarop is het antwoord duidelijk: een fijngebouwde man met een ‘verwijfd’ handje en een ontblote nek. “Hij draagt ook een kanten onderhemd en een kleurrijk hemd”, vult Deeviet aan.

Voor hem is het een voorbeeld van hoe je oude kunst kunt interpreteren. “Of Gossaert destijds bewust een queer persoon heeft willen schilderen, zullen we nooit weten. Maar de man die wordt geportretteerd zou het kunnen zijn. Het is interessant om te horen hoe verschillende bezoekers op een andere manier naar een schilderij kijken. Iedereen geeft er zijn eigen interpretatie aan.”

LEES OOK. [Haal je tekenkunsten boven in de tuin van het KMSKA](#)

Gids Deeviet Caelen bij het portret van een man van Jan Gossaert. Vrouwelijke trekjes zijn de geportretteerde man niet vreemd. — © Dirk Kerstens

Bij de start van elke rondleiding toont Deeviet Caelen een foto van tien vingers met daarop het letterwoord lgbtqia+, dat doorgaans gebruikt wordt voor mensen die niet binnen de groep van heteroseksuelen vallen. “Niet iedereen weet wat die letters betekenen, laat staan dat we een duidelijk beeld hebben van hoe mensen daar eeuwen geleden mee omgingen.”

Dragqueen Madonna

Op een altaarstuk van Rubens is een viriele Jezus te zien. “Een Amerikaanse bezoeker wees me erop dat hij wel heel erg wit is, terwijl veel mensen uit het oosten eerder getint zijn. Anderen wezen op de sixpack van Jezus, en weer anderen zagen in zijn lendendoek zelfs een onderbroek van Calvin Klein. De verbeelding van

de toeschouwers wordt in deze rondleiding niet enkel gestimuleerd maar ook bespreekbaar gemaakt. Net dat maakt het interessant voor iedereen die deelneemt.”

Bij deze Jezus zien sommige bezoekers meer dan religie. — © Dirk Kerstens

Zelfs kunsthistorici kunnen zich vaak niet eenduidig uitspreken over de geaardheid van een kunstenaar of zijn model, meent de KMSKA-gids. “Ook vroeger waren er zonder enige twijfel niet uitsluitend hetero’s. Er zullen vast wel codes geweest zijn om aan te geven wie je was. Vaak heel subtiel en slechts bekend bij een kleine groep. Want queer zijn, het woord bestond zelfs niet, kon immers je doodvonnis betekenen.”

Bij het werk van Jean Fouquet, *Madonna omringd door serafijnen en cherubijnen*, nodigt de gids de bezoekers uit om de verbeelding de vrije loop te laten gaan. “Madonna lijkt wel siliconenborsten te hebben. In ieder geval is er geen enkele vrouw die dergelijke natuurlijke borsten heeft. Bovendien is Madonna helemaal wit geschminkt en uitbundig gekleed. Vaak wordt de vergelijking gemaakt met de manier waarop dragqueens dat nu doen”, schetst Deeviet Caelen de vaak spontane reacties op het werk.

Madonna zoals je haar niet zou verwachten. — © Dirk Kerstens

Cancelen of niet?

Tijdens de rondleiding lokt Caelen ook andere discussies uit. Zo houdt hij halt bij een werk van Jérôme Duquesnoy II. Het beeld van zijn hand laat Cimon zien, die van zijn dochter Pero in de gevangenis stiekem borstvoeding krijgt. “De zeventiende-eeuwse Duquesnoy werd terechtgesteld omdat hij twee jonge kinderen seksueel misbruikt zou hebben.”

De maker van dit beeld, Jérôme Duquesnoy II, heeft kinderen seksueel misbruikt. Kan zijn werk nog getoond worden? — © Dirk Kerstens

De gids wil weten of dergelijk werk dan nog wel tentoongesteld kan worden. “Sommige mensen zeggen ‘ja’, anderen vinden van niet. Opnieuw de discussie of het tonen van een werk even relevant is als het gesprek over wat het precies voorstelt. Wie de rondleiding volgt, zal niet alleen met antwoorden het museum verlaten. Veel vragen blijven zonder eenduidige antwoorden. Maar laat dat nu ook net de bedoeling zijn van deze rondleiding.”

LEES OOK. [Antwerp Pride wordt voor het eerst uitgezonden op televisie en krijgt met ‘Love is Love’ eigen anthem](#)

Ter gelegenheid van de Antwerp Pride worden er een extra Queer Tours gegeven in het KMSKA. Reserveren kan op <https://www.antwerppride.com/events/queer-tour-kmska>.